

A budapesti központban a feltaláló Puskás Tivadar maga tanította be az első alkalmazottat

A magyar telefonos kisasszonyok hőskora

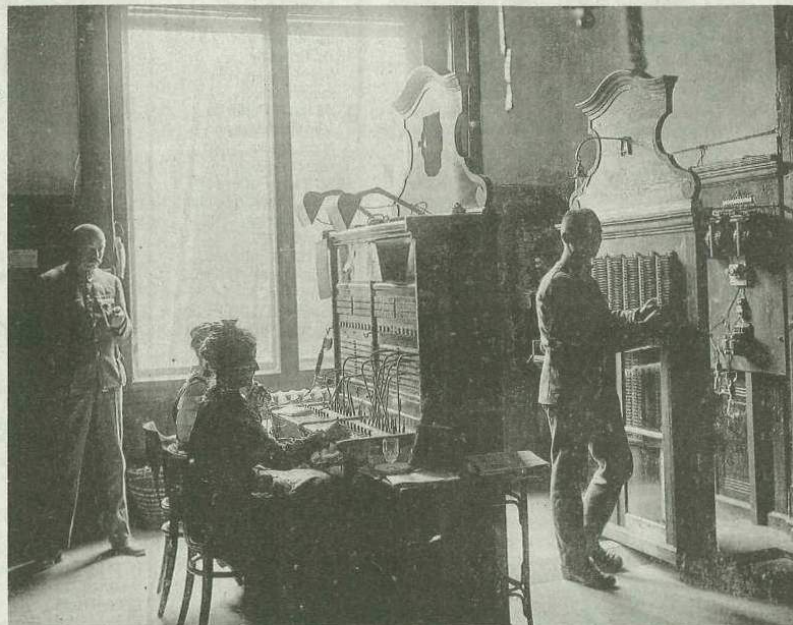
HÍRKÖZLÉS 1881. május 1-jétől működött telefonközpont hazánkban, ez a második volt a párizsi után. Ekkor még 23 előfizető volt, és 373 kilométer hosszú telefonvonal. A hőskor bővelkedett kihívásokban és nehézségekben is. Puskás Tivadar, a telefonhírmondó feltalálója tanította be az első telefonos kisasszonyt, Matkovits Júliát.

Édesanyja a Nemzeti Színház színésznője volt. Júlia korán árvaságra jutott, ezért 19 évesen kenyérkereső foglalkozás után kellett néznie.

A feltaláló testvére, Puskás Ferenc építette ki a központot és a hálózatot, nála vizsgázott sikeresen Júlia 1881. április 1-jén. Puskás Ferenc katonatiszt volt, és lemondott rangjáról, hogy testvérét segítse e nagyszerű találmány terjesztésében.

A telefonos kisasszonyok kiválasztása

Az első telefonközpont az akkori Fürdő, mai József Attila utcában volt, Matkovits Júlia a házban kapott lakást, és az ő feladata lett, hogy betanítsa az újonnan érkező telefonos kisasszonyokat. A kapcsolóberendezés kezelése nem volt nehéz feladat, viszont az előfizetők adatainak megtanulása fejből annál inkább. A telefonos kisasszonyok számára iskolai végzettséget nem írtak elő, mivel akkoriban kevés leány tudott polgári iskolába

A kezelőnők kézi telefonkagylóval és mikrofonnal dolgoztak, kézzel kapcsolgattak

Fotó: Fortepan

járni. Két közismert úri család ajánlása kellett a felvételeihez, és jó megjelenés, gyors felfogás, tiszta kiejtés, kellemesen csengő, elég erős hang és egy idegen nyelv ismerete.

1889-ben ez 1200 adatot jelentett. Ugyanis aki a kapcsolást kérte, az csak az előfizető nevét mondta be. A telefonos kisasszonyok vizsgáján, ha hibáztak, akkor egy gyufaszálat kellett húzniuk, ha nem vették, akkor cukorkát kap-

tak ajándékba (egy jó felelet 5 cukrot ért.) Három sikertelen vizsga után bocsátották el azt a kisasszonyt, aki nem felelt

meg a követelményeknek. A telefonos kisasszonyok főnökei voltak még: Mikász Jolán, Mile Erzsébet (férjezett Mar-

sovszky Lajosné), Okeniusz Clementin, Grigor Jenny, Horváth Lujza (férjezett Nagyné), Schulcz Leona és Németh Cellesztin. A kezelőnők kezdő fizetése havi 25 Ft volt.

Ajándékok a kisasszonyoknak

A telefonos kisasszonyok újkor dupla fizetést kaptak és az előfizetők is megörvendeztették őket ajándékköszömmel: egész láda cukrot, datolyát, narancsot, pipereszappant kaptak. A kezelőnők közösen használt kézi telefonkagylóval és mikrofonnal dolgoztak. Fejhallgatójuk nem volt, hanem egyik kezükkel a kézi telefont tartották a füllükhöz, míg a másik kezükkel kapcsolgattak és visszarakták a csengetés következtében leesett jelzőtáblákat. Az alacsonyabb testalkatú kezelőnők új fakanalat hoztak a hivatalba, s annak nyelvvel töltötték fel a leesejt jelzőtáblácskákat.

Fejlődő telefonközpontok

1901-ben már több, mint 5000 előfizető volt. Ekkor változtattak a rendszeren, a tele-

Az 1903-as hazai postakezelői tanfolyam tananyaga

1. a posta keletkezése és fejlődése; 2. a Magyar Posta fejlődése; 3. a posta távirda-szervezet; 4. a kincstári posta- és távirda-személyzet szolgálati szabályainak kivonata; 5. postaszer-

ződés; 6. a posta ügyosztályainak és azok ügykörének ismertetése; 7. kerületi postaiszolgálatok és a hozzájuk beosztott postahivatalok ismertetése (megyék szerint); 8. Ausztria és

a Német birodalom tartományainak és Európa földrajzának rövid ismertetése; 9. a távbeszélő kezelésére vonatkozó szabályok; 10. a távbeszélő műszaki berendezések ismertetése

Telefontörténet dióhéjban

Alexander Graham Bell 1876-ban szabadalmaztatta az USA-ban. Az első amerikai telefonközpontot Bostonban 1878-ban hozták létre. A szabadalom európai értékesítési jogát Puskás Tivadarnak adta át Bell. 1879-ben Párizsban, majd Berlinben és Zürichben jöttek létre az első telefonközpontok Budapesten kívül.

fonálóknak már be kellett mondania annak az előfizetőnek a telefonszámát, akivel beszélni szeretett volna. 1903-ban épült fel a Nagymező utcában a 10 000-es telefonközpont, és ott központosították az egész telefonkezelő személyzetet. 1912-től indítottak interurbán kezelői képzéseket is. 1917-ben nyitották meg a József Telefontelefonközpontot.

A hőskor telefonos kisasszonyainak munkája nem volt egyszerű, nagyon felelősségteljes volt. Időnként meg kellett küzdeniük a telefonlók panaszaival: előfordult olyan eset is, amikor a hívást kezdeményező nem hitte el, hogy nincs telefon-előfizetése annak, akit hívni szeretett volna. A jó memóriával rendelkező munkaeörök kiemelkedő szerepét azonban viszszaemlékeztet a technológiai fejlődés. **Tóth Eszter Zsófia**